

Odlingskalender

INSÄNINGSÅRET

April	Insädd i vårsäd/ärter Såväl stråsäd som rödsvingel sås gärna sådd med 24 cm radavstånd. Uts.mängd 4-10 kg. Sådjup 1,0-1,5 cm.
Maj	Ogräsbekämpning Som till vårstråsäd, dock ej lågdosmedel eller gräsogräsmedel. Insädd i ärter - Basagran SG 1,4-1,7 kg/ha.
Augusti-September	Insädd i höstraps/höstvete Uts m 4-10 kg/ha. Sådjup 1,0-1,5 cm. Insädd i höstvete - ev sås ovanpå och myllas med efterharv. Insädd i höstraps - rödsvingelfröet ev blandas med rapsfröet.
Augusti	Svag insädd gödglas med 20 kg N/ha.
September	Ev bekämpning av arvsäd Ev sista avputsning av insädd och äldre frövall. Gödsling - Utlägg efter korn/h-vete/h-raps Utlägg efter ärter långa utlöpare, 60-70 kg N/ha 40-50 kg N/ha korta/utan utlöpare, 40-50 kg N/ha 30-40 kg N/ha
September-Oktober	Gödsling 2:a års och äldre frövall, 60-70 kg N/ha. Örtogräsbekämpning: Duplosan Meko 1,0-2,0 l/ha + MCPA 1,0 l/ha. Ariane S 3,0-3,5 l/ha - temp över 12°C.
FRÖÅRET	
Mars	Gödsling Sorter med långa utlöpare, 30-40 kg N/ha, Sorter med korta/utan utlöpare, 50-60 kg N/ha.
April-Maj	Örtogräsbekämpning: <ul style="list-style-type: none"> • Ariane S 3,0-3,5 l/ha - temp över 12°C. • Basagran MCPA 3,0-4,0 l/ha. • Basagran SG 1,4-1,7 kg/ha + Matrigon 0,75 l/ha.
Maj	Ev vitaxkvalster Pyretroid, när maskrosorna blommar. Ev bekämpning av kvickrot , arvsäd och icke önskvärda kulturgräs. Slutet april - början maj med Focus Ultra 3,0-4,0 l/ha eller Expand Plus 1,75 l/ha + Kvicker 2,0 l/ha.
Maj-Juni	Ev mjöldagg och rostbehandling - Tilt Top.
Juli	Strängläggning Rödsvingel skiftar från rödgul till ljusgul färg. Fröet börjar släppa vid repning eller lätt slag i handen. Vattenhalt ca 25 %. Direktröskning 6-8 dagar efter strängläggningstidpunkt. Färgen skiftar från rödviolet till ljusgul - vit. Vattenhalt ca 15-20 %.
Juli-Augusti	Avputsning / eldning (inför 2:a års och äldre frövall) Fröhalmen tas bort. Vid behov avputsning till 6-8 cm stubbhöjd. Ev eldning kräver väl spridd fröhalv och svag vind.
September-Oktober	Avputsning Lämnas materialet kvar, krävs oftast flera avputsningar för att undvika kvävning av beståndet. Används återväxten till foder räcker en avputsning - stubbhöjd 7-10 cm.

Rödsvingel

Festuca rubra (lat), Rödsvingel (dk), Red fescue (eng), Rotschwingel (ty)

Rödsvingel är ett flerårigt, tuvat gräs, med upprätt spensligt nästan bladlöst strå. Gräset har krypande jordstam med underjordiska utlöpare av varierande längd beroende på sorttyp.

Rödsvingel indelas i tre grupper:

1. med långa utlöpare - Festuca rubra, rubra -56 kromosomer
2. med korta utlöpare - Festuca rubra, trichophylla -42 kromosomer
3. utan utlöpare - Festuca rubra commutata -42 kromosomer.

Sorter med korta/utan utlöpare benämns tätuvade och användningsområdet är inom grönytesidan, såsom gräsmattor, parker och golfbanor. Sorter med långa utlöpare används bl a i betesblandningar. Vippan är 9-15 cm lång, vanligen något rödaktig med tämligen korta uppräta grenar. Fröet är ca 5 mm långt uppåt avsmalnande med ett 2-3 mm långt borst. Färgen är något rödaktig. Tusenkornvikten ca 1,0 g.

Förmåga att ge frö

Rödsvingel ger tillfredsställande fröskörd under 2 år och ev 3:e året med anpassade skötselåtgärder. Val av insäningsgröda och odlarinsatser under hösten är av stor betydelse för utvecklingen av fröbärande skott inför fröskörd år 1.

Odlingsområde / jordart

Rödsvingel är ett tåligt gräs som trivs bäst på lerhaltiga fastmarksjordar till lite lättare jordar, inom kustnära områden i västra och södra Skåne. Rena mulljordar bör undvikas. Sådana jordar riskerar alltför kraftig vegetativ tillväxt och få fröbärande skott.

Etableringsteknik

Insädd

Rödsvingel är långsam att etablera, varför val av insäningsgröda har stor betydelse.

1. Insädd på hösten i höstvete eller höstraps.
2. Insädd på våren i tidig stråstyv kornsort gärna med 24 cm radavstånd.
Insäningsgrödans utsädesmängd reduceras med 20-30 %.
3. Insädd på våren i kort, bladlös ärtsort.

Utsädesmängd

Rödsvingel 4-10 kg/ha. Radavstånd för rödsvingel, 24 cm.

Insädd i höstsäd/höstraps:

Denna metod ger rödsvingeln längre utvecklingstid. Dagens kortstråiga höstvetesorter och rågvete funge-

Frö- och Oljeväxtodlarna i samarbete med Svalöf Weibull och Scandinavian Seed

rar bra. Vid insädd i höstraps kan rödsvingelfröet med fördel blandas med höstrapsen, detta fungerar även bra vid direktsädd.

Insädd i vårsäd:

Kort stråstyv kornsort med reducerad utsädesmängd, ca 300 grobara kärnor/m² och 24 cm radavstånd. Styrning av kvävegivan för att undvika liggbildning. Insädd i ärt: Bladlös stjälkstyv ärt, 50-60 pl/m².

Säteknik

Rödsvingelfröet bör säs med varannan såbill i direkt anslutning till sädd av insädningsgrödan. Önskvärt plantantal, 100-125 pl/ m². Lämpligt säddjup, 1,0-1,5 cm. Vid lucker jord kan detta säddjup vara svårt att klara av, varför vältning måste utföras. Ett annat alternativ, är att släppa fröet ovanpå och låta såmaskinens efterharv mylla fröet. Sädd med varannan såbill, ger luftighet och förhindrar alltför täta bestånd inför 2:a och ev 3:e årets frövall.

Höstbehandling

Insädningsåret

Insädningsgrödans halm bortföres omedelbart. Det är en fördel för insädden om trösken är försedd med bospridare. Bossträngarna får annars tunnas ut med långfingerharv.

Lång stubb från insädningsgrödan putsas vid behov till 7-10 cm, för att öka ljusinsläppet och gynna tidig utveckling av antalet fröbärande skott.

Andra års och äldre frövall

Bortförel av gräsfröhalm snarast. Om återväxten används till foder räcker en avputsning till 7-10 cm i slutet av september. Om materialet lämnas kvar, krävs två till ev tre avputsningar.

Vid direkttröskning måste första avputsning ske strax efter skörd. En annan mer omtvistad men effektiv metod är eldning. Viktigt att gräsfröhalm är väl fördelad med t ex kombivändare och avbränningen går snabbt, för att inte skada rödsvingelns rotsystem. Skördeökningen för eldning blir oftast större ju äldre frövallen är och allra störst för tätuvad rödsvingel.

Gödning

Kväve

Totalt kvävebehov höst- och vårgiva sammantaget är 110-120 kg N/ha.

Nyutlägg: Svaga bestånd gödglas med 20kg N/ha direkt efter skörd i insädningsgröda, denna giva ingår ej i totalbehovet. Sker skörd i slutet av augusti/början september kan hela höstgivan tidigareläggas, för att få fram många fröbärande skott.

Första års- och äldre frövall

Långa utlöpare: Höst: 60-70 kg N/ha i slutet sept/början okt. Vår: 30-40 kg/N/ha i mars, fältet körbart

Korta/utan utlöpare

Höst: 40-50 N/ha i slutet sept/början okt.

Vår: 60-70 N/ha i mars, fältet körbart

Om ärt är insädningsgröda, reduceras höstens kvävegiva enl ovan med ca 15 kg N/ha.

Flytgödsel

Utmärkt att sprida till rödsvingel på hösten, under förutsättning att kväveinnehållet är känt och spridningen är jämn.

Fosfor och kalium

Behovet av fosfor och kalium är samma som till stråsäd, för P-Al klass III-IV 10-15 kg P/ha och är och för K-Al klass II-III 40-50 kg/ha och år.

Svavel

Svavel är viktigt för gräs. Rödsvingelvallen bör tillföras 10-20 kg S/ha under våren genom att välja ett kvävegödselmedel innehållande svavel.

Mangan

Speciellt på jordar med hög mullhalt är mangansprutning aktuell. Riktlinjen är att om man i andra grödor har behov för mangansprutning ska även rödsvingelvallen behandlas. Detta görs i samband med vårens ogräsbekämpning.

Ogräsbekämpning

Insädd av rödsvingel bör ej ske på fält som är starkt infekterade av vitgröe och kvickrot. Svårt att fränkskilla vid rensning är även eng rajgräs, hundäxing, luddlost, renkavle, baldersbrå och harkål.

En förebyggande gräsogräsbekämpning hösten före insädningsåret är att föredra.

Insädningsåret

Ogräsbekämpning i vår- och höstsäd kan göras med samma kemiska medel som vid ogräsbekämpning utan insädd, med undantag för lågdosmedel och gräsogräsmedel.

Vid insädd i höstraps används i första hand Benasalox Flytande på hösten. Butisan får ej användas. Matrigon används vid ev vårbehandling.

Insädd i vårsäd

Lämpliga preparat:

- Ariane S 1,75-2,5 l/ha
- Basagran MCPA 3,5 l/ha.
- Duplosan Meko 1,0 l/ha + MCPA 1,0 l/ha.

Insädd i ärter

Lämpligt preparat:

Basagran SG 1,4-1,7 kg/ha

Insädd i höstraps

Lämpliga preparat:

- Benasalox Flytande 0,7 l/ha - höstbeh.
- Rapsen 3-4 blad.
- Matrigon 1,2 l/ha - vårbeh.

Insädd i höstsäd:

Lämpliga preparat:

- Duplosan Meko 1 l/ha, stråsäd/insädd minst 2 blad.

Höstbekämpning

Arvsäd

Rikligt med arvsäd kan hämma utvecklingen av rödsvingeln och bekämpning kan behöva göras med Focus Ultra/Expand Plus i september vid god markfukt och då arvsäden har 2-4 blad.

Dosering:

- Focus Ultra 1,5-3,0 l/ha.
- Expand Plus 0,75-1,25 l/ha + Kvicker 2,0 l/ha.

Vitgröe

Vitgröe behandlas i kvävegödslande välutvecklade bestånd med Tribunil, genom splitbehandling 1,5-2,0 kg/ha vid första behandlingen i början av september och 1,0-1,5 kg/ha vid en ev andra behandling 3-4 veckor senare. Mellan Tribunilbekämpning och annan örtogräsbekämpning bör vara ca 1 vecka.

Örtogräs

Lämpliga preparat:

- Duplosan Meko 1,0-2,0 l/ha + MCPA 1,0 l/ha.
- Ariane S 3,0-3,5 l/ha - temp över +12°C.
- Duplosan Meko 0,6 l/ha + Matrigon 0,75 l/ha.

Fröskördeåret

Vår

Lämpliga preparat:

- Ariane S 3,0-3,5 l/ha - temp över +12°C.
- Basagran MCPA 3,0-4,0 l/ha.
- Basagran SG 1,4-1,7 kg/ha + Matrigon 0,75 l/ha.

Kvickrot, arvsäd m m

Lämpliga preparat:

- Focus Ultra 3,0-4,0 l/ha eller • Expand Plus 1,75 l/ha + Kvicker 2,0 l/ha, slutet april-mitten maj, när arvsäd, gräsogräs och icke önskvärda kulturgräs är ca 20 cm högt.

Växtskydd

Vitaxkvalster

Vitaxighet i frövallen kan bero på vårfrö, vatten- eller näringsbrist, men också på angrepp av vitaxkvalster. Kvalsterangrepp är vanligast i äldre frövallar och börjar i fältkanterna. Tidigare års angrepp får vara vägledande om en bekämpning är aktuell. En bekämpning med någon pyretroid görs på våren när maskrosorna börjar blomma. Eventuellt kan det räcka med en kantbehandling för att begränsa inflygningen.

Mjöldagg

OBS! Utveckling av nya bekämpningsmedel pågår ständigt, varför rekommendationerna för kemisk ogräsbekämpning och växtskydd i denna odlingsanvisning fortlöpande kan komma att förändras.

Mjöldagg kan förekomma under våren i täta bestånd vid varmt och fuktigt väder. Upptäcks angreppen tidigt kan en behandling verka i kurativt syfte.

Lämpligt preparat:

Tilt Top 0,3-0,4 l/ha - tidigt.

" " 0,8 l/ha - senast vid vippgång.

Skörd

Vippgång sker under maj månad beroende på sort. Skördetidpunkten inträffar ca 25 dagar efter blomning, vilket normalt blir under andra halvan av juli.

Direkttröskning

Direkttröskning förutsätter jämn avmognad, lätt liggbildning och bra torkutrustning. Vattenhalt vid direkttröskning varierar oftast mellan 15-20%. Både strå och frö ska ha skiftat färg från rödviolet till ljusgult/vitt.

Strängläggning

Vid ojämn mognad och upprättstående frövall är strängläggning ett säkrare alternativ. Eftermognaden på sträng, resulterar i en mer homogen råvara och en vattenhalt runt 10-12 %. Strängläggning inträder mellan tidig gulmognad till fullmognad, när toppen av vippan börjar få en rödgul färg och de översta fröna sitter löst. Frövitan är då vaxaktig. Vattenhalten ca 25 %.

Grundinställning tröska

Rätt inställning av tröska och kontinuerlig uppföljning betalar sig oftast väl genom hög renvaruhalt och mindre råvara att hantera.

<i>Cylinder</i>	Periferihastighet 25-30 m/sek, vilket normalt motsvarar 800-1000 varv/min.
<i>Slagsko</i>	Fram ca 12 mm. Bak ca 5 mm.
<i>Ovansäll</i>	Lamellsäll ca 10 mm.
<i>Undersäll</i>	Lamellsäll ca 6 mm.
<i>Luftmängd</i>	Börja med lägsta hastighet på fläkten - justera med hänsyn till renhet och fröspill.

Efterbehandling av fröet

Varierande vattenhalt, strådelar och ev avstannande andningsaktivitet i fröet, är bränsle för en accelererande värmebildning. För bevarande av kvaliteten krävs snarast luftning/kylning av råvaran med kallluft, (3-5 dygn) dels för att hålla temperaturen nere, och/eller för att sänka vattenhalten till ca 20 %. Efter denna stabilisering påbörjas den verkliga torkningen till lagringsdugligt frö ca 12 % v, med ev tillsatsvärme +3°- 5° C, eller enbart kallluft 3-5 dygn under soliga eftermiddagstimmar. Kylningseffekt på solvarmt frö eller efter avslutad torkning uppnås om uteluften är 4°- 5° C lägre än temperaturen i fröet.

Ett vägledande mått på tröskkvaliteten är råvarans rymdvikt, som visar god korrelation till renvaruhalten. Råvara med renvaruhalt, ca 80 % väger ca 180 kg/m³.